

Tos

Ömer Seyfettin

Tos — Ömer Seyfettin

Ömer Seyfettin 1920 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır:

<https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Tos&oldid=153093> (revizyon 153093). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansı ile paylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

İki saattir eski geyik postu seccadesinin üstünde "Salâtüselam" çeken Fatma Hanım, tüneğinden inecek bir anaç tavuk edasıyla ayağa kalkınca, birdenbire hiddetlendi. Pencereden gözü nasılsa bahçeye kaçmıştı.

— Lahavle velâ kuvvete illâ billâh... Dedi.

Başını salladı. "Estağfirullah, estağfirullah" diye geçirdi. İşte yine kocası onun kurbanlığıyla uğraşüyor, bu mübarek hayvanı kızdırıyor, zavallıya tos vurduruyordu.

* * *

Fatma Hanım'ın yedi cediti de hacı-hocaydı. Sarıklılar içinde doğmuş, sarıklılar içinde büyümüştü. Çok sofuydu. Çok zengindi. Bir kassam kızı olan anasıyla bir şeyhülislam oğlu olan babasından kendisine, Erenköy ahalisinin "hesapsız..." dedikleri bir miras kalmıştı. On dönümlük koca bir bahçenin ortasında süslü beyaz bir türbeye benzeyen küçük köşkünde sessiz sedasız oturuyor, gece gündüz ibadet ediyor, paralarını tekkelere, dervişlere, fakirlere, mollalara, öksüzlere dağıtıyordu. Hiç dışarı çıkmıyor:

— Gâvurlukları görüp günaha girmekten korkarım, diyordu.

Onun nazarında yüzlerini açan, yeldirme giyen, sinemaya, çarşıya, tiyatroya giden her kadın gâvurdu.

Evine yalnız sofı ahbabları, ana dostu ihtiyar kadınlar gelirler; Ramazan, Kandil, Kadir geceleri ölülerinin canı için verdiği ziyafetlerde bulunurlar, meşhur güzel sesli Hafız Saime'ye tanesini beşer liraya okuttuğu mevlûtleri dinlerlerdi. Kırk yaşına yaklaştığı halde henüz Allah ona evlat ihsan etmemişti. Daima kocasını hatırlar:

— Elbet bunda bir hikmet var!

Der, asla meyyus olmazdı. Dualarında hep hayırlı, dindar evlat isterdi. Fakat, fakat kocası... Ah bu, işte onun yegâne derdi idi. Aynı

zamanda dayısının oğlu olan bu adam, çekilir şeylerden değildi. Ama "ehline itaat ibadetin en büyüğü" idi. Ne yapacaktı?.. Her münasebetsizliğine tahammül ediyordu. İşte ona varalı hemen hemen yirmi sene oluyordu, daha hiçbir işin ucunu tutmamıştı. Dur bugün, dur yarın... Hep hazırdan yiyor, içiyor, her gün Fatma Hanım'ın bin türlü bahanelerle parasını çekiyor, zavallının iratlarında oturan kiracılarla uğraşarak kırmadığı koz, çevirmediği dolap kalmıyordu. Fatma Hanım onun yaptıklarının hep farkında idi.

Fakat renk vermiyor, sabrın, tahammülün de bir ibadet olduğunu bildiği için, büyük bir sevap işliyormuş gibi, sevine sevine susuyordu. Kalbi o kadar temiz, o kadar hayırsever, o kadar sofu idi ki, uzaktan yakından kendini tanıyanlar: "Bu insan değil, bir melâike!" derlerdi. Evinin içinde bile namaz bezini çıkarmaz, kocasını abdestsiz yatağa almaz, "besmele"siz bir şey yapmaz, "Yarabbi şükür!" söz hiçbir işi bitirmezdi. Hatta Erenköy'ün ihtiyar, eski kibar takımından kadınları Balkan bozgunluğunda ona müracaat etmişlerdi. Biliyorlardı ki, o ne isterse Allah hemen verir...

— Fatma Hanım, dua et de, bizim asker gâvuru bozsun! Dediler.

Lâkin o korktu. Allah'ın işine karışılır mıydı? Çünkü Allah ne yaparsa iyi yapardı. Artık kadınlar sokaklara açık saçık çıkıyorlardı. Camiler cemaatsizlikten çın çın ötüyordu. Küçük çocuklara şapka giydiriliyordu. Yarın ihtimal ki bu zavallı yavrucakları sünnet de ettirmeyeceklerdi. İşte bütün bu fenalıklara kızan Allah, gâvurlarıyla bizim terbiyemizi veriyordu. Zelzele, yangın, kıtlık, zulüm, muharebe, kolera, veba, Allah'ın en meşhur cezalarıydı.

Bize gönderdiği Dört Kitap'ta, kendine isyan eden, emirlerini dinlemeyen milletleri hep bu cezalarla tedip ettiğini söylemiyor muydu? Mütenekkiren -yani tebdil olarak- memleketlerinden geçen

melâikelere karşı yaptıkları o rezilce tecavüz için "Lut" kavmini yerlere geçirmemiş miydi? Çok şükür artık melâikeler, evvel zamandaki gibi, yeryüzüne inmiyorlardı. Yoksa şimdi İstanbul'un yerinde yeller eser; öyle ufacık göller değil, nihayetsiz ummanlar dalgalanırdı.

Fatma Hanım kocasının bile "başına, kendisini imtihan için Allah tarafından gönderilmiş" hususi bir bela olduğuna inanırdı. Bu ilahî imtihanda tam numara almak hırsıyla onun her şeyine tahammül ediyordu. Amma iki hali vardı ki... bunları hatırlayınca göğsü daralır: "Estağfirullah, estağfirullah, estağfirullah!" diye tespihinin imamesini çenesine dayar, gözlerini kapar, ateşsiz bir cehennem, tutuşturup da yakmayan azaplarını duyardı. Evinde anadan ve babadan kalma ihtiyar, emektar bir Arap aşçısından başka, on yedi yaşında, tombul, beyaz, oynak bir ahretliği vardı. Her gün beş vakitte abdest aldırıp dizinin dibinden ayırmadığı, durmadan namaz kıldırıldığı, Kur'an okutturduğu bu kıza, kocası iyi bir gözle bakmıyordu. Bunu görüyor, bunu anlıyordu. Kız ne vakit onunla yalnız kalsa hemen alı al, moru mor kesilirdi. Bir gün de ihtiyar aşçısı Nuruşeb:

— Size bir şey söyleyeceğim hanımefendi. Bu sabah bahçenin nihayetindeki çam ağaçlarının altında efendinin Makbule'yi sıkıp sıkıp limona çevirdiğini görünce...

Diye bir hikâyeye başlarken:

— Sus, sus...

Diye haykırmıştı. Onun ömründe kulakları böyle fena bir şey işitmemişti. Aşçıyı susturdu. Fakat Makbule'yi de bir daha limon haline geçmemesi için gözünün önünden ayırmaz oldu. Geceleyin yataken onu üzerinden kilitliyor, sabah namazına kalktığı vakit açıyor, her işi gözünün önünde gördürüyordu.

Kocası dışarıda ne halt ederse etsin, o kadar gücüne gitmeyecekti. Amma evin içinde bu ne korkunç bir rezaletti! Aklına geldikçe yüreği atmağa başlar; "Allah'ım, beni ne dehşetli imtihan ediyorsun!" diye dişlerini sıkar, dudaklarını büzer, yine göz yaşlarını akıtmazdı. Kocası, kızdan sonra kurbanlığa da musallat olmuştu. Buna da canı çok sıkılıyordu. Dört beş sene evvel bir camide vaaz dinlerken, kurban edilecek koyunun daha kuzu iken alınarak evde beslenmesinin sevaplarını duymuş, hemen en iyi cinsten bir kuzu aldırmişti. Bunu üç sene, bahçede eliyle besledi. Fındık, üzüm, kestane yedirdi. Gün aşırı mis sabunlarıyla yıkadı. Boynuna aynalı tasmalar taktı. Âdeta kurbanlık koyun onun evladı yerine geçti. Büyüdü, semirdi, koca bir koç haline girdi.

Her kurban bayramında onu kesmeye kıyamıyor: "İnşallah gelecek seneye..." diye çarşıdan başka kurbanlar aldırıyordu. Fakat bir gün nasılsa kesecekti. Çünkü bu Allah'a hediye olacaktı. İbrahim aleyhisselam kendi gözbebeği evladını bile Allah'ından esirgememişti. Evvelden her sabah gider, kurbanlığı okşar, koklar, öper, onun yumuşak, kar gibi temiz ve beyaz sırtında Sırat köprüsünü nasıl rahat rahat geçeceğini tahayyül ederdi. Ama şimdi artık bu saadetten mahrumdu. Çünkü kurbanlığın yanına kimse yaklaşamıyordu. Huysuz, münasebetsiz kocası, bu melek gibi uslu hayvanın ahlakını bozmuş, tosa alıştırmıştı. Bahçeye birisi çıktı mı hemen kurbanlık üzerine atılıyor, karnına, kafasına, neresine rasgelirse gerilip gerilip tos vurmaya başlıyor, yere düşürünce bile hırsını alamıyor, düşenin köpek gibi eteklerini, saçlarını ısıırıyordu. Artık onu gündüzleri zincirle bahçenin bir köşesine bağlıyorlar, yalnız geceleri el ayak çekildikten sonra bahçeye salıverebiliyorlardı.

İşte ikindi tespihadinden sonra seccadesinden kalkan Fatma Hanım, pencereden kocasının yine kurbanlığa tos yaptırdığını

görmüştü. Münasebetsiz adam, gecelik entarisinin eteklerini toplamış, koçun başına dokunarak geri geri sıcıyordu:

— Tos, tos, haydi tos...

Diye hayvancığı delirtiyordu. Ne vakit kocasını böyle kurbanlıkla uğraşırken görse, aklına zehirli, pis cehennem meyveleri halinde sarı sarı, sıkılmış, minciğı çıkarılmış birçok limon yığınları gelir, ne vakit sofrada, mutfakta, manavda, gezdiricide limon görse, yüreği çarpmaya başlar, kocasının arsız arsız, "tos, tos, haydi tos..." dediğini işitir gibi olurdu.

Onun Makbule'yle kurbanlığa karşı yaptığını hiçbir türlü hazmedemiyordu. İnkisar da bulunsa Allah'ın hemen kabul edeceğinden emindi. Amma kalbi o kadar iyiydi ki, kimseye kendinden bir fenalık geldiğini istemez:

— Estağfirullah; estağfirullah...

Diye mırıldanır dururdu. Amma işte bugün... Nasıl oldu bilinmez, birdenbire fena halde hiddetlendi. O kadar ki, söylenmedi bile. Kırk beş yaşında kelli felli bir efendiye şu mübarek hayvanı azdırmak yakışır mıydı? Sonra...

Yine hayaline küfe küfe sıkılmış, çürük limon kabukları döküldü: Ah evet, hele bu hiç dayanılacak bir şey değildi. Bu ne müşkül bir imtihandı? Fatma Hanım bir dakika evvel kalktığı geyik postu seccadesinin üstüne tekrar çöktü. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Ellerini kaldırdı. Gözlerini yukarı dikti. Hiddet onu o kadar şaşırtmıştı ki, artık Allah'ın işine karışmış olacağını bile düşünmemişti.

— Büyük Allah'ım, şu adamı yaptığı şeylerden fena utandır. Başka bir şey dilemem! Dedi.

Kalkmadı, ta güneş batıncaya kadar, akşam namazı vakti gelinceye kadar "Salâtüselam"larına devam etti.

Aradan bir hafta geçmedi...

Yine bir Kandil gecesi idi. Fatma Hanım sofı ahabıplarına mevlit ziyafeti veriyordu. Yemekler yenmiş, kahveler içilmiş, akşam namazı kılınmıştı. Mor bir gündüz gibi parlak, mehtaplı bir yaz gecesi idi. Uzaklardan bülbül sesleri geliyordu. Köşkün alt kattaki geniş sofasına yumuşak şal örneği minderler serilmiş, bahçeye çıkan büyük camekânlı kapının ta karşısına Hafız Saime Molla'nın sedefli ceviz rahlesi kurulmuştu. Davetliler, hizmet eden başörtülü sofı komşu kızlarından maada yirmi yedi hanım idi. Hepsı hacı, hoca, ulema karılarıydı. Hepsinin yemenili başlarında yeşil başörtüleri vardı. Alafrangaya benzer hiçbir şey, hiçbir tuvalet göze çarpmıyordu. Camekânın önüne de beyaz keten örtülü büyücek bir masa konulmuştu. Bu masanın üstünde sürahi sürahi şerbetler, irili ufaklı bardaklar, tabak tabak şekerlemeler, şekerler duruyordu. Saime Molla rahlesine geçti. Kitabını açtı, gözünü ovuşturdu. Öksürdü. Bütün davetliler ruhanî bir fısıltı içinde toplandılar. Duvarlardaki yaldızlı büyük harflerle yazılmış "Garîk-i bahri isyanım/Dahîlek ya Resûlallah" "Tevekkeltü alâllah" ve ilâh... gibi levhalar alev alev yanan lambaların aydınlığıyla sanki daha ziyade büyüyor, daha ziyade parlıyor, bu sade sofaya muhteşem bir mabet şeklini veriyordu. Tam mevlit okunmaya başlanacaktı. Fatma Hanım, hemen bir göz gezdirdi. Makbule meydanda yoktu... Kapının yanında divan duran Nuruşeb'e doğru yürüdü, yavaşça:

- Kız nerede? Diye sordu.
- Dışarda.
- Niçin içeri girmiyor?
- Bilmem...

Fakat Fatma Hanım biliyordu. Burnuna keskin bir limon kokusu geldi. Hemen dışarı fırladı. Makbule'yi orada ayakta duruyor gördü:

— Kız niçin içeri girmiyorsun? Dedi. Makbule ezildi, büzüldü, boynunu büktü:

— Hiç...

— Haydi gir içeri diyorum.

— Giremem ki...

— Niçin?

—

— Söyle, niçin diyorum?

Kız daha ezildi, büzüldü boynunu büktü. Ağlar gibi ıslak bir sesle, kolu ile yüzünü kapayarak, utancından hanıma arkasına dönerek:

— Kirliyim! Dedi.

— Hay Allah müstahakkını versin!

Şimdi Fatma Hanım ne yapacaktı? Mevrit okunan yere bu pis kız sokulamazdı. Günahtı. Yukarıya gönderse efendi var... Sonra Nuruşeb'i de nöbetçi gibi kızın yanına bıraksa... Buna da emniyet edemiyordu. İhtiyar Arap hemen uyuyuverirdi

— Haydi buradan çabuk bahçeye çık. Sofanın camekân kapısına gel. Kapıyı aralık et. Başını sok. Mevlidi dinle. Vücudun dışarıda kalsın. Gözlerini bana dik. Hiç ayırma. Sakın savuşayım deme. Tövbe olsun seni çok fena ederim, dedi.

Tekrar sofaya girdi. Yavaş yavaş rahlenin yanındaki minderine gitti. "Estağfirullah, estağfirullah" diye diz çöktü. Bir dakika sonra karşiki camekândaki bahçe kapısı usulca açıldı. Aralığından Makbule'nin başı göründü.

Mevrit başladı:

Allah adın zikredelim evvela

Vacib oldur cümle işte her kula

Saime Molla'nın sesi o kadar yanık, o kadar müessirdi ki, herkes hüngür hüngür ağlıyordu. Fatma Hanım da hıçkırıyordu. Fakat

gözünü kapının aralığında asılı bir maske gibi duran Makbule'nin suratından da ayırmıyordu.

Yukardaki, aşağıdaki odaların hepsini arayan efendi, Makbule'yi bulamayınca, bahçeye çıktı. Mevlit okunurken dışarda kalabilmek için bu "aybaşı" planını kendisi kurmuştu:

— Demek bizimki yutmadı... Dedi.

Canı sıkıldı. Ayın on dördü her tarafı beyaz, mor sislerle dolduruyordu. Durdu. Açık başını uzun uzadıya kaşdı. Bol gecelik entarisinin içine pembe, görünmez bir el gibi ılık bir serinlik giriyor, her tarafını kaşıyor, kaşındırıyordu. Yürüdü. Önünde, gölgesi de siyah, yuvarlak bir halı gibi yürüyordu. Haberi olmadan, gölgesine basa basa, yine kurbanlık koçun yanına gitti. Can sıkıntısından patlayacak gibiydi. Bir haftadan beri hep bu mevlidi düşünmüş, hep bu fırsatı beklemişti. Nihaî bir hareketle koçun zincirini çözdü. Elini göstererek:

— Tos, tos, haydi tos...

Diye hayvancığı kızdırmaya başladı. Parlak ay, sıcak gece, koça da pek fena tesir etmişti. Gündüzdekinden ziyade hiddetleniyor, şaha kalkıyor, üç dört arşın geri giderek dehşetli toslar vuruyordu. Efendinin elleri acıdı: "Ulan, bu akşam sen de azmışsın galiba!" diye güç bela boynuzlarından yakaladı. Tekrar kazığına zincirledi. Geri döndü. Gerindi. Havaya baktı. Ay katılacak gibi gülüyor, arsız bir mahalle çocuğu yılışıklığıyla sanki ona: "Aldın mı gümüşü..." diyordu. Sıkıntıdan patlayacaktı. Bütün vücudunu bir ateş kapladı. Köşke doğru döndü. Camlı kapıda birisinin durduğunu gördü. "Bu acaba kim, bir misafir mi?" diye düşündü. Fakat misafirin dışarda ne işi olabilirdi? Yavaş yavaş yürüdü. Dalgınlıkla koçun zincirini kazığına iyice takamamıştı. Koç da arkasından gelmeye başladı. Bundan haberi yoktu. Kafasız bir vücut gördü.

— Tuhaf şey! Tuhaf şey! diyordu.

Daha yaklaştı. Makbule'nin tombul vücudunu, kısa etekli beyaz entarisinden tanıdı. İlerledi. Kalbi çarpıyor, camlı kapının aralığından ruhları ürpertecek derecede latif, mukaddes bir ahenk fişkırıyordu:

Geldi bir ak kuş kanadıyla.....

Elini uzattı. Bu "Kesikbaş" değil, başı kesik, canlı bir vücuttu. Dokundu. Makbule'nin birdenbire ödü kopacaktı. Bağırarak istedi. Fakat hanımın gözü ta gözünün içindeydi. Cesaret edemedi. Nefesi durdu. Titremeye başladı. Efendinin yavaşça:

— Sus, sus, haydi sus...

Dediğini duyunca bir anda korkusu geçti. Ferahladı.

Fakat efendinin arkasındaki azgın koç, iyi Türkçe bilmediğinden, Makbule'yi ferahlatan bu sözleri:

— Tos, tos, haydi tos...

Anlamıştı. Birdenbire fena halde gazaplandı. Geriledi, geriledi. Dört arşından şaha kalkarak, efendinin kaba etlerine öyle müthiş bir tos indirdi ki... şangur, şungur, kapının alı yeşilli bütün camları kırıldı. Paldır, küldür devrilen içerdeki şerbet, şeker masasının üstüne evvela ödü kopan zavallı Makbule, onun üstüne de ne olduğunu anlamayan, gözleri çerçevesinden fırlamış bıçare efendi, cansız bir ceset gibi yığıldı. Mevlidin ruhanî tesiriyle ruhları gayri nasutî yüksekliklere uçmuş bulunan davetliler, bu nagehanî gürültüden, korkunç manzaradan birdenbire abdestleri bozulmuş, şaşkın, perişan, avazları çıktığı kadar haykırışmaya başlamışlardı. Duasının bu kadar dehşetle kabul olunduğunu gören Fatma Hanım, hemen şak diye bayılmıştı. Camekânın, camların kırılmasından, kadınların bağırışmalarından daha beter hiddetlenen kurbanlık koç ise hâlâ hızını alamıyor, yere serdiği efendiyle Makbule'nin üzerine

ıkmyı, birinin eteklerini bırakıp, ötekinin saçlarını yakalıyor, ikisini de didik didik ediyordu.